

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ**Львівський державний університет внутрішніх справ****Інститут з підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції****факультет № 1****кафедра теорії права, конституційного та приватного права****СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСОБИСТА БЕЗПЕКА ПОЛІЦЕЙСЬКОГО**

Назва освітньо-професійної програми	Правоохоронна діяльність
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	26 «Цивільна безпека»
Назва спеціальності	262 «Правоохоронна діяльність»
Вид навчальної дисципліни	обов'язкова
Мова викладання	Українська
Рік навчання	перший

**Львів
2024**

Силабус навчальної дисципліни «Особиста безпека поліцейського» для підготовки здобувачів за ОПП «Правоохоронна діяльність» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 26 «Цивільна безпека» спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність»

РОЗРОБНИКИ:

Доцент кафедри теорії права, конституційного та приватного права
к.ю.н., доцент **Василь ПАРАСЮК**

Силабус навчальної дисципліни «Особиста безпека поліцейського» схвалено на засіданні кафедри теорії права, конституційного та приватного права факультету № 1 ІПФПНП ЛьвДУВС, протокол № 1 від 15.08.2024 р.

Завідувач кафедри теорії права,
конституційного та приватного права
підполковник поліції

Віталій КУЧЕР

15.08.2024

1. Характеристика дисципліни	
Семестр навчання	1 семестр
Обсяг	3 кредити ЄКТС (90 год.)
Анотація	Зміст навчальної дисципліни «Особиста безпека поліцейського» полягає у засвоєнні здобувачами вищої освіти теоретичних положень особистої безпеки, які містять питання охорони праці, пожежної, радіаційної безпеки, цивільного захисту, реагування на надзвичайні ситуації, а також використання методів, засобів та прийомів практичної реалізації принципу пріоритетності життя та здоров'я людини відносно результатів службової діяльності. Набуття здобувачами вищої знань, умінь, здатностей (компетенцій) для здійснення ефективної службової діяльності шляхом формування у майбутніх поліцейських відповідальності за особисту та колективну безпеку і усвідомлення необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки.
Мета вивчення дисципліни	Метою викладання навчальної дисципліни «Особиста безпека поліцейського» є: підготовка висококваліфікованих фахівців правоохоронної діяльності для реалізації завдань Національної поліції України у сфері забезпечення охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку які мають володіти теоретичними знаннями, практичними вміннями та на навичками необхідними для забезпечення особистої безпеки поліцейського. Для досягнення мети під час занять реалізуються загальні та спеціальні завдання.
2. Програмні компетентності та результати навчання здобувача вищої освіти за ОПШ	
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях</p> <p>ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності</p> <p>ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово</p> <p>ЗК4. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології</p> <p>ЗК5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями</p> <p>ЗК6. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем</p> <p>ЗК7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації</p> <p>ЗК8. Здатність приймати обґрунтовані рішення</p>
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	<p>СК1. Усвідомлення функцій держави у сфері правоохоронної діяльності, способів та механізмів реалізації цих функцій</p> <p>СК2. Здатність здійснювати нагляд (контроль) за додержанням вимог законодавства у сфері правоохоронної діяльності</p> <p>СК3. Здатність до критичного мислення та системного аналізу правових явищ</p> <p>СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати правову інформацію з різних джерел</p> <p>СК5. Здатність визначати придатні для юридичного аналізу факти, систематизувати одержані результати, встановлювати причиннонаслідкові зв'язки, формулювати аргументовані висновки та рекомендації</p> <p>СК6. Здатність у межах своєї компетенції забезпечувати законність та правопорядок, безпеку особи та суспільства, протидіяти нелегальній (незаконній) міграції, тероризму та торгівлі людьми, незаконному обігу</p>

	<p>наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів.</p> <p>СК7. Здатність у межах своєї компетенції ефективно забезпечувати публічну (громадську) безпеку та порядок, у тому числі під час масових правопорушень, запобігати та протидіяти домашньому насильству</p> <p>СК8. Здатність ефективно застосовувати сучасну техніку та інформаційні технології, використовувати технічні засоби, спеціалізовані інформаційно-пошукові системи, бази та банки даних, а також відповідне програмне забезпечення для захисту прав і свобод людини, власності, суспільних відносин від протиправних посягань</p> <p>СК9. Здатність надавати правоохоронні послуги</p> <p>СК10. Здатність до аналізу та оцінки причин, умов та факторів, що впливають на вчинення кримінальних та адміністративних правопорушень</p> <p>СК11. Здатність визначати особу правопорушника, аналізувати кількісні та якісні показники злочинності</p> <p>СК12. Здатність забезпечувати відповідно до посадових обов'язків охорону об'єктів державної власності, державну охорону органів державної влади України та безпеку взятих під захист осіб, охорону фізичних осіб та об'єктів приватної і комунальної власності</p> <p>СК13. Здатність застосовувати криміналістичну техніку, оперативно-технічні засоби, у тому числі при проведенні оперативно-розшукових заходів та негласних слідчих (розшукових) дій</p> <p>СК14. Здатність правомірно застосовувати засоби фізичного впливу, спеціальні засоби та вогнепальну зброю, тактичні прийоми з дотриманням стандартів особистої безпеки, а також надавати невідкладну, зокрема домедичну і медичну, допомогу</p> <p>СК15. Здатність здійснювати контроль за дотриманням фізичними та юридичними особами спеціальних правил та порядку зберігання і використання зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту та активної оборони, боєприпасів, вибухових речовин і матеріалів, інших предметів, матеріалів і речовин, на які поширюється дозвільна система</p> <p>СК17. Здатність забезпечувати охорону державної таємниці та працювати з носіями інформації з обмеженим доступом</p> <p>СК18. Здатність вживати заходів з метою запобігання, виявлення та припинення кримінальних та адміністративних правопорушень, усунення загроз життю та здоров'ю фізичних осіб і публічній безпеці, що виникли внаслідок учинення правопорушення</p> <p>СК19. Здатність здійснювати взаємодію з іншими суб'єктами сектору безпеки і оборони, у тому числі при усуненні потенційних та реальних загроз державному суверенітету та територіальній цілісності держави.</p>
<p>Програмні результати за ОПП</p>	<p>ПРН2. Вести міжособистісний діалог та превентивну комунікацію з метою виконання завдань професійної діяльності</p> <p>ПРН3. Розуміти та професійно застосовувати понятійний апарат права та правоохоронної діяльності</p> <p>ПРН4. Формулювати і перевіряти гіпотези, виокремлювати юридично значущі факти, виявляти причинно-наслідкові зв'язки в діях і явищах для прийняття оптимального рішення в конкретних ситуаціях</p> <p>ПРН7. Взаємодіяти із суб'єктами забезпечення публічної (громадської) безпеки і порядку, а також здійснювати комунікацію з фізичними та юридичними особами з метою виконання завдань у сфері правоохоронної діяльності</p> <p>ПРН 12. Адаптуватися і ефективно діяти у стандартних професійних</p>

	<p>ситуаціях, а також у разі ускладнення оперативної обстановки, підвищення фізичного та психологічного навантаження</p> <p>ПРН13. Знати і розуміти вимоги законодавства, здійснювати кваліфікацію адміністративних та кримінальних правопорушень, грамотно оформлювати процесуальні документи, що використовуються під час провадження у справах про адміністративні та кримінальні правопорушення, застосовувати превентивні та примусові поліцейські заходи</p> <p>ПРН15. Працювати самостійно та в команді при виконанні службових (посадових) обов'язків та під час розв'язання складних спеціалізованих задач у сфері правоохоронної діяльності</p> <p>ПРН16. Застосовувати превентивні та примусові заходи, спрямовані на усунення загроз життю та здоров'ю фізичних осіб, публічному (громадському) порядку та безпеці, майну, законним Інтересам держави, які виникли (або можуть виникнути) внаслідок учинення кримінальних або адміністративних правопорушень</p> <p>ПРН17. Використовувати методи та засоби забезпечення публічної (громадської) безпеки та порядку, протидії злочинності, дотримуватися прав і свобод людини і громадянина, здійснювати заходи щодо попередження та припинення нелегальної (незаконної) міграції та інших загроз національній безпеці держави</p> <p>ПРН18. Застосовувати вогнепальну зброю та спеціальні засоби (штатне та бойове озброєння), фізичну силу; інформаційні системи та технології, технології захисту даних, методи обробки, накопичення та аналізу інформації, інформаційно-аналітичні системи, бази даних (в тому числі міжвідомчі та міжнародні), криміналістичні та оперативно-технічні засоби, безпілотну авіацію, іншу спеціальну та військову техніку і спорядження</p> <p>ПРН22. Оцінювати оперативну (бойову) обстановку, рівень потенційних загроз та викликів, прогнозувати їх розвиток, застосовувати тактичні методи превентивного та силового втручання для запобігання та припинення правопорушень, усунення загроз внутрішньому безпековому середовищу, державному суверенітету та територіальній цілісності держави, у тому числі у взаємодії з іншими уповноваженими на це органами та громадою.</p>
Види навчання	Лекції, практичні заняття, самостійна робота (поділ за видами занять подано у 3 розділі)
Методи контролю	Поточний контроль, залік

Перелік компетентностей, розвитку яких сприяє вивчення навчальної дисципліни («soft skills»):

- здатність опановувати положення законодавчих і нормативно-правових актів Національної поліції України;
- здатність аналізувати сучасні проблеми та виокремлювати ключові завдання особистої безпеки поліцейського під час професійного вдосконалення поліцейського;
- здатність ефективно діяти у штатних та екстремальних ситуаціях службової діяльності;
- здатність до розвитку професійно важливих якостей, які необхідні у повсякденній та службовій діяльності;
- здатність здійснювати самоконтроль під час екстремальних ситуацій;

➤ здатність застосовувати поглиблені практичні навички, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання складних і спеціалізованих задач у сфері професійної діяльності або навчання.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теми	Кількість годин			
	Усього год.	зокрема		
		лекції	Семін заняття	Практ. заняття
1-й семестр				
Тема 1. Теоретичні, правові та організаційні основи особистої безпеки.	8	2	2	4
Тема 2. Класифікація небезпек та надзвичайних ситуацій. Безпека працівників поліції в умовах надзвичайних ситуацій природного характеру.	10	2	4	4
Тема 3. Соціальні небезпеки, їх види та характеристики.	8	2	2	4
Тема 4. Техногенні небезпеки та їхні вражаючі фактори.	8	2	2	4
Тема 5. Особиста безпека поліцейського під час реагування на неправомірні дії, пов'язані з джерелами іонізуючого випромінювання під час їх використання, зберігання або транспортування.	11	2	4	5
Тема 6. Особиста безпека поліцейських під час ідентифікації вибухонебезпечних предметів.	11		4	5
Тема 7. Основи пожежної профілактики.	6		2	4
Тема 8. Електробезпека.	6		2	4
Тема 9. Гігієна праці та виробнича санітарія.	6		2	4
Тема 10. Фактори, що впливають на працездатність працівника поліції.	6		2	4
Тема 11. Забезпечення покладених на поліцію обов'язків в межах єдиної системи цивільного захисту.	6		2	4
Тема 12. Заходи безпеки поліцейських при виконанні службових обов'язків під час надзвичайних ситуацій.	6		2	4
	90	10	30	50
Підсумковий контроль	Залік			

4. Організація навчання і контролю у 3 семестрі

Проведення занять та консультацій	Усі здобувачі вищої освіти незалежно від форми навчання зобов'язані відвідувати аудиторні заняття і проходити всі форми поточного та підсумкового контролю, передбачені ОПП.
-----------------------------------	--

	<p>Аудиторні заняття проводяться за розкладом відповідної групи у вказаних аудиторіях. Пропуски занять відпрацьовуються.</p> <p>Консультування проводиться за розкладом консультацій науково-педагогічного працівника, розміщеним на інформаційному стенді (сторінці кафедри на сайті ЛьвДУВС) кафедри за адресою: м. Львів, вул. Городоцька, 26 (або через e-mail науково-педагогічного працівника).</p>
Відпрацювання пропущених занять	<p>Відповідно до Положення про організацію освітнього процесу у ЛьвДУВС порядок відпрацювання пропущених навчальних занять та незадовільних оцінок визначається деканатом факультету / кафедрою та доводиться до відома здобувачів вищої освіти.</p> <p>Відповідно до графіку затвердженого на кафедрі відпрацювання відбуваються з 16.00 до 18.00, або у формі відеоконференцій із застосуванням засобів дистанційного навчання ZOOM</p>
Допуск до підсумкового контролю	<p>Підсумковий контроль у формі заліку проводиться після проведення всіх видів занять, передбачених робочою навчальною програмою відповідної навчальної дисципліни. Оцінювання здійснюється за результатами накопичених балів із аудиторної та самостійної робіт (розділ 4 Положення Про організацію освітнього процесу у ЛьвДУВС https://www.lvduvs.edu.ua/uk/lvsuia/legal-framework/provisions-orders.html)</p>
Система оцінювання	<p>Оцінювання рівня досягнення програмних результатів навчання проводиться шляхом поточного оцінювання, оцінювання самостійної роботи та підсумкового оцінювання.</p> <p>Поточне оцінювання застосовується для визначення рівня досягнення програмних результатів навчання на практичних заняттях.</p> <p>Оцінювання знань та умінь на практичних заняттях здійснюється за п'ятибальною шкалою за такими критеріями:</p> <p>Оцінка «Відмінно» виставляється, якщо питання розкрито повністю, здобувач вищої освіти вільно орієнтується в матеріалі на рівні творчого використання, практичне завдання виконано повністю, самостійно, без помилок у вирішенні завдання, на запитання викладача щодо отриманих результатів надається повна та правильна відповідь.</p> <p>Оцінка «Добре» виставляється, якщо питання розкрито повністю, здобувач вищої освіти добре орієнтується в матеріалі на рівні аналогічного відтворення, практичне завдання виконано повністю, але наявні незначні помилки, які не впливають на позитивний результат, або на запитання викладача щодо результатів виконання практичного завдання здобувач допустив незначні помилки</p> <p>Оцінка «Задовільно» виставляється, якщо питання розкрито не повністю, здобувач вищої освіти посередньо орієнтується в матеріалі та допускає суттєві помилки, практичне завдання виконано не повністю, не виконаною залишилася хоча б одна частина практичного завдання, на запитання щодо виконання практичного завдання здобувач дає не повні відповіді, які свідчать про наявність прогалин у його знаннях.</p> <p>Оцінка «Незадовільно» – виставляється, якщо питання не розкрито або розкрито неповністю, при чому здобувач вищої освіти не орієнтується або погано орієнтується в матеріалі та робить принципові помилки, практичне завдання не виконано або виконано менше ніж на половину, у відповідях на запитання по практичному завданню здобувач демонструє наявність фрагментарних уявлень про порядок виконання та одержання результатів, невміння застосовувати наявні знання, навички у практичній ситуації.</p> <p>Оцінювання самостійної роботи здійснюється шляхом накопичення балів з окремих видів робіт:</p>

підготовка презентації – 2 бали;
 написання реферату – 2 бали;
 написання тези наукового повідомлення – 3 бали;
 написання статті – 6 балів;
 підготовка наукової роботи для участі у конкурсі наукових робіт – 5 балів.

Науково-педагогічний працівник може визначати також інші форми робіт, які виконуються здобувачем вищої освіти у межах самостійної роботи.

Оцінювання рівня підготовки та виступу з рефератом здійснюється за п'ятибальною шкалою за такими критеріями:

Оцінка «**Відмінно**» – виставляється, якщо тема реферату розкрита повністю на рівні творчого використання останніх публікацій з теми, матеріал викладено змістовно, логічно та лаконічно; під час відповідей на запитання здобувач вищої освіти вільно орієнтується в матеріалі; реферат оформлено відповідно до встановлених вимог.

Оцінка «**Добре**» – виставляється, якщо тема реферату розкрита повністю на рівні аналогічного відтворення, матеріал викладено змістовно, логічно та не завжди лаконічно; під час відповідей на запитання здобувач вищої освіти добре орієнтується в матеріалі; реферат оформлено відповідно до встановлених вимог.

Оцінка «**Задовільно**» – виставляється, якщо тема реферату розкрита не повністю, матеріал викладено не змістовно та з порушенням логічного зв'язку; під час відповідей на запитання здобувач вищої освіти посередньо орієнтується в матеріалі та допускає суттєві помилки; реферат оформлено відповідно до встановлених вимог.

Оцінка «**Незадовільно**» – виставляється, якщо тема реферату не розкрита або розкрита неповністю та матеріал викладено не змістовно та не логічно; під час відповідей на запитання здобувач вищої освіти не орієнтується або погано орієнтується в матеріалі та робить принципові помилки. Оформленість реферату немає значення.

Успішність навчання оцінюється за чотирьохбальною шкалою за такими критеріями:

«**Відмінно**» – здобувач вищої освіти глибоко і міцно засвоїв програмний матеріал; вичерпно, послідовно, грамотно й логічно його викладає; володіє нормативно-правою базою; вміє обґрунтовано та грамотно відстоювати власну точку зору щодо дискусійних питань навчальної дисципліни, користуватися законодавчими і нормативними актами, а також самостійно узагальнити і викласти суть розглянутої проблеми; не відчуває труднощів з відповідями при зміні завдань (з можливих варіантів вибирає найкращу відповідь).

Із загального обсягу здобувач вищої освіти правильно виконує 90–100 % завдань.

«**Добре**» – здобувач вищої освіти твердо знає весь програмний матеріал; грамотно і по суті викладає його; не допускає суттєвих неточностей при виборі відповіді, тобто вибирає правильну, але не найкращу відповідь; правильно застосовує теоретичні положення при розв'язанні практичних завдань, володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання, але для визначення дійсного ступеня знань здобувача вищої освіти науково-педагогічний працівник змушений задавати додаткові запитання і уточнити окремі відповіді; вміє розв'язувати ситуаційні завдання середньої важкості.

Із загального обсягу здобувач вищої освіти правильно виконує 75–89

	<p>% завдань.</p> <p>«Задовільно» – здобувач вищої освіти знає тільки основний матеріал, передбачений програмою, але не засвоїв його деталей; припускається неточностей; обирає недостатньо чіткі формулювання; порушує послідовність у викладенні програмного матеріалу; проявляється невпевненість у вирішенні завдань практичного характеру.</p> <p>Здобувач вищої освіти спроможний розв’язати прості завдання. Із загального обсягу здобувач вищої освіти правильно виконав 60–74 % завдань.</p> <p>«Незадовільно» – здобувач вищої освіти не знає значної частини програмного матеріалу; допускає суттєві помилки при формулюванні основних положень навчальної дисципліни; з великими труднощами використовує теоретичні відомості при виконанні завдань; не вміє встановити причинно-наслідкові зв’язки основних явищ.</p> <p>Із загального обсягу здобувач вищої освіти правильно виконав не більше 59 % завдань.</p> <p>Підсумкове оцінювання рівня засвоєння програмних результатів навчання проводиться у формі заліку за 100-бальною шкалою.</p> <p>Оцінювання здійснюється відповідно до п. 4.6. Положення про організацію освітнього процесу в ЛьвДУВС.</p>
Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті	<p>Здобувачі вищої освіти, мають право звернутися в порядку, визначеному Положенням про порядок визнання у Львівському державному університеті внутрішніх справ результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, щодо визнання таких результатів. Критерії оцінки знань здобувачів вищої освіти, отриманих у неформальній освіті, визначаються згідно із Положенням про порядок визнання у Львівському державному університеті внутрішніх справ результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, та Положенням про організацію освітнього процесу у Львівському державному університеті внутрішніх справ, виходячи з того, чи здобувач ініціює визнання результатів такого навчання з навчальної дисципліни загалом, окремого розділу, теми навчальної дисципліни.</p> <p>Здобувач вищої освіти може звернутися за консультацією щодо форм неформальної освіти, результати яких можуть бути визнані за цією навчальною дисципліною до науково-педагогічного працівника, який проводить аудиторні заняття в навчальній групі або до завідувача кафедри.</p>
Шкала підсумкового оцінювання	Відображена у Положенні «Про організацію освітнього процесу у ЛьвДУВС» https://www.lvduvs.edu.ua/uk/lvsuia/legal-framework/provisions-orders.html
5. Літературні та інформаційні джерела	
Основна література	<ol style="list-style-type: none"> 1. Безпека життєдіяльності та охорона праці: навчальний посібник для здобувачів юридичної освіти: навчальний посібник / А.В. Краснощок та ін. Кривий Ріг, 2020. 137с. 2. Грибан В.Г. Охорона праці та особиста безпека працівників правоохоронної діяльності України: Підручник / Грибан В.Г., Фоменко А.Є., Казначеев Д.Г. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 366 с. 3. Безпека життєдіяльності. 2-ге видання: підручник / О.І. Запорожець та ін. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 448с. 4. Безпека життєдіяльності: навчальний посібник / С.О. Ковжого та ін. Харків: Право, 2014. 304с.

	<p>5. Забезпечення охорони праці та особистої безпеки в Національній поліції: навчальний посібник (за заг. ред. Заслуженого працівника народної освіти України Грибана В.Г., Заслуженого юриста України Глуховері В.А.) Д.: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 194 с.</p> <p>6. Козяр Я.І., Бедрій Я.І., Станіславчук О.В Основи охорони праці, безпеки життєдіяльності та цивільного захисту населення: навч. посіб. Київ: Кондор, 2015. 458с.</p> <p>7. Реагування на посягання на джерела радіологічної небезпеки: науково-методичні рекомендації / Укладачі: Краснощок А.В., Діхтяр Д.Ю. Кривий Ріг: Донецький державний університет внутрішніх справ, 2022. 39 с.</p>
<p>Методичне забезпечення</p>	<p>1. Парасюк В.М. Особиста безпека поліцейського: програма навчальної дисципліни. Львів: ЛьвДУВС, 2024.</p> <p>2. Парасюк В.М. Особиста безпека поліцейського: робоча програма навчальної дисципліни. Львів: ЛьвДУВС, 2024.</p> <p>3. Парасюк В.М. Особиста безпека поліцейського: Плани проведення практичних занять. Львів: ЛьвДУВС, 2024.</p> <p>4. Парасюк В.М. Особиста безпека поліцейського: методичні рекомендації для підготовки до практичних занять. Львів: ЛьвДУВС, 2024.</p> <p>5. Парасюк В.М. Особиста безпека поліцейського: Методичні рекомендації для самостійної роботи. Львів: ЛьвДУВС, 2024.</p>
<p>Інформаційні ресурси</p>	<p>1. Вікіпедія Вільна енциклопедія (http://uk.wikipedia.org).</p> <p>2. Сайт Верховної Ради України (http://www.rada.gov.ua).</p> <p>3. Верховний Суд (https://supreme.court.gov.ua).</p> <p>4. Урядовий портал – єдиний веб-портал органів виконавчої влади України (http://www.kmu.gov.ua).</p> <p>5. Міністерство внутрішніх справ України (http://www.mvs.gov.ua).</p> <p>6. Національна поліція України (https://www.npu.gov.ua).</p> <p>7. Міністерство освіти і науки України (http://www.mon.gov.ua).</p> <p>8. Бібліотека Верховної Ради України (http://lib.rada.gov.ua).</p> <p>9. Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника (http://www.lsl.lviv.ua).</p> <p>10. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського (http://www.nbuv.gov.ua).</p>